

UPPSALA
UNIVERSITET

Remissyttrande
2018-06-05
UFV 2018/314

Försvarsdepartementet

Remiss av betänkandet Totalförsvarsdatalag –Rekryteringsmyndighetens personuppgiftsbehandling (SOU 2017:97)

Uppsala universitet har genom remiss anmodats att avge yttrande i rubricerat ärende. Uppsala universitet välkomnar förslaget till en ny totalförsvarsdatalag som presenteras i betänkandet. Uppsala universitet tillstyrker förslaget i stort men vill lämna följande synpunkter.

Allmänna utgångspunkter

Utredningens uppdrag var att göra en översyn av regleringen av personuppgiftsbehandlingen som rör totalförsvarspliktiga samt ta fram en ny lag och förordning för denna behandling. För att kunna fullgöra uppdraget har utredningen kartlagt den personuppgiftsbehandling som Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (härefter Rekryteringsmyndigheten) utför. Rekryteringsmyndighetens verksamhet är unik och myndigheten har utvecklat egna verksamhetsstödjande system som utredningen också studerat. Utredningen har även analyserat den föreslagna lagstiftningen i förhållande till Europeiska unionens dataskyddsförordning och den kompletterande svenska lagstiftning som antagits. Annan reglering på området har också beaktats, särskilt 2 kap. 6 § andra st regeringsformen som ställer krav på lagform vid betydande intrång i den personliga integriteten

Inledningsvis konstateras i utredningen att Rekryteringsmyndighetens personuppgiftsbehandling är omfattande och att det i allt större grad är fråga om elektronisk behandling av personuppgifter i myndighetens verksamhet. Utredningen

föreslår en ny lag, totalförsvarsdatalagen, med en tillhörande förordning. Lagförslaget är viktigt för samhället och för enskilda; den samlade personuppgiftsbehandlingen som utförs vid myndigheten omfattar en mycket stor del av befolkningen och är en av de mest omfattande i Sverige.

Lagtekniska överväganden

Dataskyddsförordningen blir direkt tillämplig vid personuppgiftsbehandlingen som Rekryteringsmyndigheten utför. Den föreslagna totalförsvarsdatalagen blir kompletterande på så sätt att den tillämpas i de fall där dataskyddsförordningen inte kan tillämpas i rent nationell verksamhet och inte av Rekryteringsmyndigheten. Detta tydliggörs genom att uttrycket ”tillämpliga delar” används i lagstiftningen. I lagförslaget föreskrivs att dataskyddslagen gäller vid behandling av personuppgifter i Rekryteringsmyndighetens verksamhet om inte annat följer av lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av den föreslagna lagen. Utredningen föreslår att regleringen bör anpassas till bestämmelserna i dataskyddsförordningen och den kompletterande dataskyddslagen. Uppsala universitet delar denna uppfattning och menar att det är klokt att så långt det är möjligt verka för att lagstiftning rörande personuppgiftsbehandling är sammanhängande och stringent. Med tanke på att stora delar av den personuppgiftsbehandling som Rekryteringsmyndigheten utför skulle hamna utanför dataskyddsförordningens tillämpningsområde (jämför begränsningarna i artikel 2.2 dataskyddsförordningen) är det bra att försöka överbrygga de skillnaderna

Den föreslagna lagen är tänkt att reglera det som är centralt för skyddet av den enskildes personliga integritet och delar av personuppgiftsbehandlingen som kan uppfattas som intrång i den personliga integriteten. Utredningen anför särskilt att 2 kap. 6 § andra stycket därvidlag beaktas. Syftet med lagen är tvådelat. Lagen syftar dels till att tillse att Rekryteringsmyndighetens verksamhet kan bedrivas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, dels värna den personliga integriteten för enskilda vid en sådan personuppgiftsbehandling. Uppsala universitet delar utredningens förslag att skriva in syftet i själva lagtexten (s. 122 f.). Uppsala universitet finner det också

vara klokt att behandla lagens ändamål och tillämpningsområde var för sig.

Språkligt kan användningen av tempus i den föreslagna lagen ibland leda läsaren fel. Uppsala universitet föreslår att den föreslagna 6 § ändras på så sätt att ”ska vara” ersätts med ”är” (s. 307).

Behandling av känsliga personuppgifter

Uppsala universitet delar utredningens åsikt att restriktivt medge möjligheten att behandla känsliga personuppgifter. Den nya dataskyddslagen ger stöd för ytterligare behandling av känsliga personuppgifter enligt artikel 9 dataskyddsförordningen. Utredningen anser med rätta att det inte räcker för Rekryteringsmyndighetens verksamhet och föreslår en bestämmelse i totalförsvarsdatalagen som tillåter att känsliga personuppgifter får behandlas om det är absolut nödvändigt för de ändamål (primära och sekundära) som uppställs i lagen. Behandlingen ska alltså ske med restriktivitet och behovet av behandlingen ska prövas nogsamt i varje fall. Uttrycket används i andra lagar som hanterar frågor rörande personuppgiftsbehandling och utredningen framför att det i sig är ett skäl för att även använda det i den föreslagna totalförsvarsdatalagen. Uttrycket är dock inte helt lätt att förstå. Tanken med terminologin är att understryka att behandling av känsliga personuppgifter ”bör ske med försiktighet och aldrig slentrianmässigt” (s. 177). Det handlar inte om att behandlingen får ske endast i undantagsfall. Uppsala universitet anser att ordvalen inte ter sig helt klara och att det är olyckligt att inte vara mer precis i ordalydelsen.

Tillgång till personuppgifter, direktåtkomst och sökförbud

I syfte att möta de tydligare kraven i dataskyddsförordningen i fråga om tillgång till uppgifter för såväl den enskilde som för andra är betänkandets förslag rörande tillgång till uppgifter och direktåtkomst välkomna. Tillgången till personuppgifter hos Rekryteringsmyndigheten begränsas till vad varje anställd behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter (se 10 § 1 st i

den föreslagna totalförsvarsdatalagen, s. 312). Paragrafen är öppet formulerad och vad det är som behövs är inte preciserat. Det är då viktigt att en restriktiv hållning intas från myndighetens sida i förverkligandet av denna paragraf.

Med direktåtkomst avses att någon har tillgång till annans register eller databaser för att själv kunna söka information. Begreppet tolkas med utgångspunkt från 2 kap. 3 § andra stycket tryckfrihetsförordningen (om uppgiften kan anses förvarad hos den mottagande myndigheten) Direktåtkomsten regleras i lagen genom att det där anges att direktåtkomst får medges Försvarmakten och den registrerade själv. Det är regeringen som i förordning får meddela föreskrifter om omfattningen av den direktåtkomst som medges Försvarmakten. I vissa andra fall kan regeringen i förordning medge direktåtkomst till andra om dessa aktörer behöver få direktåtkomst för att kunna fullgöra uppgifter som följer av lag och förordning. I de fallen är det enbart vissa uppgifter som medges direktåtkomst till. Uppsala universitet tillstyrker förslaget att direktåtkomst ska vara tillåtet endast i den utsträckning som följer av lagen.

Sekretessrelaterade frågor

Utredningen föreslår att 25 och 38 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, ändras. En till regeln om direktåtkomst motsvarande sekretessbrytande regel i förhållande till Försvarmakten införs. Det är bra att regeringen inte ges befogenhet att meddela ytterligare sekretessbrytande regler för andra myndigheter som ges möjlighet till direktåtkomst. Det är också lämpligt att sekretesskyddet stärks i 38 kap. 1 § genom att ett omvänt skaderekvisit införs.

Gallring och bevarande

Någon särskild bestämmelse om gallring införs inte. Rekryteringsmyndigheten ska avskilja personuppgifter så att tillgången till dem begränsas när de inte längre behövs i den löpande verksamheten. Efter det att den totalförsvarspliktige fyller 70 år ska uppgifterna senast avskiljas om det inte står klart att uppgifterna inte behövs i förhållande till de primära ändamålen redan tidigare.